

ROZWAŻAĆ (169) *vb impf*

o oraz drugie a jasne; w *inf* -wã- (28), -wa- (9); -wa- *MurzHist, BielSpr*; -wã- : -wa- *Mącz* (1:6), *RejPos* (13:1); w *imp* -wã- (26), -wa- (1); -wã- : -wa- *OpecŻyw* (2:1); w pozostałych formach -wã- (w tym 3 r. błędne znakowanie).

inf rozważać (39). ◇ *praes* 1 *sg* rozważam (19). ◇ 2 *sg* rozważasz (1). ◇ 3 *sg* rozważa (6). ◇ 1 *pl* rozważamy (1). ◇ *praet* 1 *sg* m rozważałem, -m rozważałam (6). ◇ 3 *sg* m rozważał (8). *f* rozważała (1). ◇ 1 *pl* m *pers* -smy rozważali (1). ◇ 2 *pl* *subst* [f] -ście rozważali (1) *PaxLiz*. ◇ 3 *pl* m *pers* rozważali (4). ◇ *fut* 1 *sg* m będę rozważał (1). ◇ 2 *sg* m rozważać będziesz (1) *RejPos*, będziesz rozważał (1) *RejZwierc*. ◇ 1 *pl* m *pers* będziemy rozważać (1), będziemy rozważać (1) *RejPos* (1:1). ◇ *imp* 2 *sg* rozważaj (25) [w tym: rozważaj każdy (1) może 3 *sg*]; -aj (23), -aj (2); -aj : -aj *OpecŻyw* (1:2). ◇ 1 *pl* rozważajmy (3). ◇ 2 *pl* rozważajcie (1). ◇ *con* 2 *sg* m byś rozważała (2). ◇ 3 *sg* m by rozważał (2). ◇ 1 *pl* m *pers* bychmy rozważali (2) *RejPos, RejZwierc*, byśmy rozważali (1) *SarnStat*. ◇ 2 *pl* m *pers* byście rozważali (1). ◇ 3 *pl* m *pers* by rozważali (6). ◇ *con praet* 3 *sg* m by był rozważał (1). ◇ [impers praet rozważało się.] ◇ *part praes act* rozważając (33).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w. s.v. rozważyć.

1. [Ważyc; przén [„to”, ze zdaniem dopełnieniowym] :

Zwrot: »jakoby na wadze rozważać«: Wargi ludzi wielomownych mówią nie k rzeczy/ ále to co mądrzy powiedią iákoby na wadze rozważaią [*statera ponderabuntur*]. *BibRadz Eccli* 21/28 (*Linde* s.v. rozważyć).]

2. Oceniać merytorycznie (1) :

Zwrot: »u siebie rozważać [co]« (1): áby v siebie więcey rozważáli [*plus ponderare*] wotá niżli ie liczyli. *ModrzBaz* 26.

3. Myśleć, rozmyślać, zastanawiać się, dociekać; *considerare* *Mącz, Modrz, Calag, Calep, Cn*; *meditari* *Vulg, Mącz, Calep, Cn*; *perpendere (mente)* *Mącz, Modrz, Calep, Cn*; *cogitare* *Vulg, Calag, Calep*; *reputare* *Vulg, Mącz, Cn*; *disputare* *Mącz, Modrz, Calep*; *commentari, contemplari (animo), retractare, volvere (animo a. cum animo a. in corde)* *Mącz, Calep, Cn*; *discurrere* *HistAl, Cn*; *accipere in corde* *Vulg, PolAnt*; *dispicere* *Mącz, Cn*; *circumspicere (animo a. mentibus), versare (medio animo)* *Calag, Cn*; *agitare (cum animo a. mente), commeditari, ratiocinari, volutare (animo a. mentibus)* *Calep, Cn*; *contrectare a. ducere animo, deputare, praemeditari, speculari, trutinare* *Mącz*; *mente complecti, mentionem facere* *Calep*; *revolvere* *JanStat*; *aestimare, existimare, exputare, pendere, pensiculare, perlustrare animo, perpensare, ponderare iudicio, putare, recogitare, recolere* *Cn* (156) : *Meditor, Myślię/ rozważam/ przigotowuyę* *ie. Mącz* 212d; *Disputo, [...] per translationem, Dyśputuyę/ gadam* *ie/ słowy którą rzecz rozbieram/ rozważam/ prawdę od fálźu wydzielam. Mącz* 333b, 289b, 333c; *Kto nie rozważa mądrych słow słuchaiąc/ Iáko woł lutniey słucha* *RejZwierc* 215; *BielSpr* 60v; *Calep* 222a, 241b, 771b.

rozważać co (91): *OpecŻyw* 46; A tedy Mądry káże ijm wyłtępicz/ ij pocznie z ijnymi ławniki tę rzecz rozważacz *ForCnR* Ev; *FalZioł* +2v; y poczał *ie* *Allexender* nad *Philipa* oycza *śwego* podnocić, á rzeczy *śwych* wielgoć rozważać. *BielŻyw* 104, 142; *WróbŻołt* 76/6; *RejPs* 168v, 179v, 183, 183v, Ff7v; *KromRozm III* B6v; *GliczKsiąż* A4; *LubPs* bb5v; *Leop Deut* 11/19, *Ps* 118/59; *BibRadz*

Eccli 51/24; *BielKron* 195, 245v, 368, 369v; Dispicio [...] per translationem, Vważam/ Rozważam Przepátrzewam á Rozrządzam którą rzecz. *Mącz* 405d, 213a, [407]a, 467b, 504d; *GórnDworz* C5v, M8; gdy ią łobie będyem rozważać ku náuce náłzey *RejPos* 242, 40v, 112v, 117 [2 r.], 125, 131 (21); To gdy tám Burmiłtr z Rádą pilniey rozważáli/ Po długich łwych namowach ten dekret wydáli *HistLan* F2v; *KuczbKat* 40; Iáko mądry przygody łobie rozważać ma. *RejZwierc* B2v; Rozważayże czáfy łwe/ rozważayże pomiárę łwą w káżdey łprawie łwey *RejZwierc* 149v; A tego nie máłz áni go łłychác ktoby łie łtárał o płácł á o vpadek wćilńionego/ ábo ktoby rozważał rzeczy przyłzłe/ ábo vpadki/ ábo doległóści Koronne. *RejZwierc* [193], B2v, 23v, 81v, 90v, 92 (13); *BudBib* 4.*Esdr* 7/16; *ModrzBaz* 14, 25v, 28; Włpomionę twoie łprawy niewyłłowioné/ Sprawy dawné rozumem nie ogárnioné. Będe rozważał twoie połtępki łwiętę/ Będe powiádał łady twé niepoięte. *KochPs* 114; Zli mię trapią/ że rozważam twé łłowá łtáteczné *KochPs* 183; *Phil* G2; *GrabowSet* A2; Item/ po przereczonym połtánowieniu náłzym/ gdyłmy rozważáli punkty Státutów ná Séymie blisko przelzłym [...] *SarnStat* 931; *CiekPotr* 53; *CzahTr* C4, E5; Bárzo ciężki fráłunek/ łobie rozważáiąc/ Z ktorego iuz łie zdála/ ku płácłzu łklániáiąc. *PaxLiz* C3, Ev. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*.

rozważać czym (5): *OpecŻyw* 9v; *RejPs* 183; ztąd nam przyłzło: żełmy wnątrznym wzałówaním y gorzkością łerdeczną rozważáiąc/ iáko wielkié y wiele rołtérków y złych rzeczy z woien pochodzi: [...] *SarnStat* 1067. Cf »rozważać nabożnemi myłłami«, »rozumem rozważać«.

rozważać o kim, o czym (7): [...] Rozwazayáč [...] o poczácii nacyłłłłzym panny maryey *PatKaz* I 21; *RejPs* 168v; *RejPos* 231, 253v; *RejZwierc* B2v, 170v; PEwniełcie łie bezemnie/ bárzo fráłowáli/ Y o moim żywoćie/ dźiwnie rozważáli. *PaxLiz* C3v; [*HistAl* 1510 372].

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: to (11), wszystko (1), to wszystko (1), na to (1); zaimék pytajny (20), zaimék względny (4), iż(e), że (14), (a)by (3), jeśli 'czy' (1)] (42): *OpecŻyw* 13v; *BielŻyw* 15, 52; SZczelliwy to człék ktory łie niekocha w vpádku zelzłego człowieká owłłsem to łobie rozważa iż mu łie to czáfem złáłki bożey trefuie *RejPs* 62, 32v, 168; *MurzHist* B3v; *Diar* 30 [2 r.], 53, 60; W przypowiełcyach otworzę włtá łwe ku tobye/ Abyłcye od poczátku rozważáli łoby/ To cołcye z dawnych czáfów yuz yáwnye łłycháli/ Co wam oycowye wáłły głóšno powyedáli. *LubPs* R5v; Nie z onych liczby/ ktorzy łnadź zá koffel piwá á zá parę grołzy przyłyęgliby iż Bogá niemáłz ná niebie/ nie rozważáiąc łobie co iełł przyłyęgá/ á iáko Pan Bog krzywopryłyężce łrodze záwždy karał/ y karze. *GroicPorz* z; Przyłyęż nic to nie iełł/ iáko był Paćierz zmowił [...] nie rozważáiąc namniey iełłi łprawiedliwie ma przyłyędz álbo nie. *GroicPorz* z3v; Kiedy co potrzebnego w rozmowach łłychamy/ Iż to przy łwey pámięci długo záchowamy. A potym rozważáiąc iż łie tym ćwiczymy/ Czás przelzły y przygody ná páłcoch liczymy. *RejWiz* 68; *Leop Gen* 26/7; *BielKron* 204, 240; *Mącz* 333c; A rozważay/ iácy też łtanowie/ á iákie przekázy ná cię wołáią *RejPos* 69; Rozważay tu moy miły brácie á pilnie rozważay/ co to iełł zá grzech niedowiárltwo. *RejPos* 131; A thu łobie rozważay káždy/ co máłz obáczać s tey rołprawy łwięthey Pána łwego. *RejPos* [254], 117, 142v, 177v, 228v, 325; Abowiem tenże to Ariłtoteles ták to więc w łwych rozmowach rozważał/ iż ia wolę mieć rozum á náukę niż bogáctwo bo mię to łnadnie opułłcić może/ ále to oboie áż mię do grobu doprowádzic mułł *RejZwierc* 13; Ale gdy piłmá czyłtałz/ rozważay łobie łkąd máłz y pociechy w niebełpieczeńłtwiech łwoich brác *RejZwierc* 198v, 8v, 20, 88, 91, 113v (10); *ModrzBaz* 101; *GrabowSet* B3; Iełł rzecz pożyłeczna

dowiedować fie o tym/ y pilnie przegłędąc: áby iáko ludziom dáiemy cíeleśné dobrodzieyftwá/ téz ábyfmy rozważáli / iákobyfmy im y niebieskié pokarmy dawáli *SarnStat* 986, 1067.

Zwoty: »dobrze rozważać« = *omni cogitatione pertractare Mącz; pensiculare Calep* [szyk zmienny] (3): Rozważay łobie dobrze czo wflýfzyfz á fkořtuy dobrze czemu wierzyć mařz. *BielŻyw* 52; *Omni cogitatione pertractans, Dobrze rozważáyac. Mącz* 462a; *Calep* 772a.

»mądrze rozważać« (1): *Futura bene prouide*. Przyřłże rzeczy przeźieray y mądrze rozważay/ Byłtrą chćiwóć rozumem co nalepi zrażay. *CzahTr* C4.

»rozważać w myřli, z myřlą, myřląc« [szyk zmienny] (3:1:1): a rozważáy myřłatz wflýtki iey [*Maryi*] wćzynki ořobno ijż tak bogata/ tzuđná/ znamienitá/ tako iawnie pokutuie. *OpecŻyw* 46; Co řzyrzey wflýfzyfz z Ewányeliey tey řwiętey/ ktorą nam ku pociefze nářzey Ian řwięty nápiřał tymi řłowyy/ iedno ią łobie rozważay w myřli řwoiey. *RejPos* 125; z wierną myřlą á s řtátecznym řercem řwoim/ rozważał to łobie á vmnařał w łobie ząwždy řtáteczną wiáre o tym Pánie řwoim. *RejPos* 289v; gdy ią łobye bęđyem pilnie rozważać w myřłach nářzych. *RejPos* [203]v, 307v.

»rozważać naboźnie, naboźnemi myřłami« (1:1): Vbacź że řtego wflýtkiego/ wielkořtz řwięta dziefyřfe^{go}/ a řercem zupelny^m rozważay iako náboźniey moźeřł *OpecŻyw* 9v; *RejPos* 194v.

»pilnie (a. pilno) rozważać« = *considerare, perpendere Modrz; diligenter retractare Mącz; diligenter revolvere JanStat* [szyk zmienny] (20): *BielŻyw* 142; *RejPs* 183v; Gdyź tedy iam to łobie rozważał pilnie/ áćz miałem to ząpewne/ że ludzie dořić wychowánia dobrego znáią *GliczKsiąź* A4; *Diligenter retractare, Pilnie rozważać. Mącz* 462b; Bo pátrzay á pomyřł łobie ná to pilno/ co to ieřł zą rořkořz á co to ieřł zą pociechá/ pářác fie řłowem Páńřkim/ wćzyć fie go/ dopythawác fie o nim/ á pilnie ie rozważać á rozmyřłác w řercu řwoim. *RejPos* 167; A ták tę řwiętą Ewányelią/ ktorą nam nápiřał Lukářz s. o řpřawach Páná nářzego/ pilnie rozważaymy. *RejPos* 173v, 117, 131, [203]v, 263; *HistLan* F2v; Tu iuź trzebá pilnie rozważać/ y s kogo przykłády bráć/ y komu duřác/ y kogo łobie zą przyaciela rozumieć y pořłhánowieć. *RejZwierc* 20, 8v, 113v, 206; *ModrzBaz* 14, 28; *SarnStat* 110, 985; Ale y powtore cię vpominam, ábyř Rozważał wřzyřtko pilnie łobie. *CiekPotr* 53.

»poradnie rozważać« (1): ále řtárzy wřzyřtki rzeczy czynią poradnie rozważáiąc [*consilio titubantes*]. *HistAl* B5v.

»przeřtrono rozważać« (1): Iakořł tho Florian na kończu ninieyřzych kxiąğ przeřtrono rozważa y przypomina. *FalZioł* +2v.

»roztropnie rozważać« (1): ále fie przypátruy ludziom y ich křłtałtom á obyczáiom/ [...] á háwtuy ie łobie mocno iáko wzory ná pámieći y ná wmyřle řwoim/ ábyř ie dłuęo pámieťác y rořtropnie rozważać wmiął *RejZwierc* 23v.

»rozumem rozważać« (1): A terážeyřze [*rzeczy*] teź iuź łobie rozumem rozważa co z nimi czynić *RejZwierc* 88.

»sobie, (sam) z sobą, u siebie, w sobie, miedzy sobą rozważać« = *reputare (secum) Vulg, Mącz, Cn; considerare secum in animo a. cum animis suis Mącz, Modrz, Cn; cogitare, meditari Vulg; animo ducere a. volvere, commentari, praemeditari, speculari Mącz; colligere, computare, ratiocinari, ratiocinatione deprehendere Calep; meditari a. recogitare a. recolere a. retractare secum Cn* [szyk zmienny] (57:6:5:3:1): tedy kniemu częřłto liřłti piřał [*Seneka do řw. Pawła*], á zafię od niego piřanie pilnie łobie rozważał

BielŻyw 142, 52; aby [Bóg] raczył podnieść ku gorze vpadle myfli ferca naffego aby fobie nic inffego nie rozważali: wffytki yne rzeczy ziemskie opuściwffy na ftronę: iedno o wielmożności a o wyfokofci fwiętego ymienienia maieftatu twego. *RejPs* 168v; Rozważałem fobie wffytek ftan żywotá moiego nic inffe⁶⁰ fobie potrzebnieyffego nienayduię iedno obrocić nogi fwoie ná drogę fluffności/ á náuk twoich *RejPs* 179v; ábowiem ten włafnie bywa vtwierdzon ktory pilnie flucha á rozważa fobie zakon y náuki páná fwego. *RejPs* 183v, 62, 168; *MurzHist* B3v; posłowie żałościwi odeszli, to u siebie rozważaiąc, iż Krol invitis illis na nie winę tę kładł i jeszcze srogimi pogroźkami dotyskował. *Diar* 60, 53; *GliczKsiqż* A4; *LubPs* R5v; *GroicPorz* z; Bo fye obawał wyznác żeby mu była oddaná wmałżeńskie fthadło: rozważaiąc fobie by go lepak niezábili dla iey vrody á piękności. *Leop Gen* 26/7, *Ps* 76/7, 118/59; Myfl moiá rozbierála to fámá w fobie/ y rozważałem fobie fpráwy moie [*diligentiam habui*]. *BibRadz Eccli* 51/24; gdzie fie ich wiele zgadzáo ná Władziłfawá Lokietká/ rozważaiąc miedzy fobá iego prętkość/ y gotowość/ thakież blifkość przyrodzoná ku kroleftwu Polfkiemu *BielKron* 368, 240, 245v; Commentor, Zmysłam/ Myflę fám w fobie/ Rozważam fám w fobie. *Mqcz* 61c; Institit reputare secum ipse quomodo promissi fidem praestaret, Począł s fobá rozważác yáko by obiecány rzeczy dość vczinił. *Mqcz* 333c, 63d, [95]d, 213a, 382c, [407]a, 504d, 506c; *GórnDworz* C5v, M8; Co fobie s tey Ewányeliey krotko rozważác mamy. *RejPos* 131; Obaczayże tho thu pilnie/ oczci tu idzye/ rozważayże fobie miłofierdzye Páná fwego á vpadek fwoy *RejPos* 198v; Słuchayże co im thu wnet Pan powiedzyec raczył/ zoftáwiwffy też to ná pámiątkę nam nędznym potomkom ich/ ábychmy nie vnošili ná potim myfli fwoich/ á dwornie fobie nie rozważáli o możności á o iftności Páná tego. *RejPos* 231, 117 [2 r.], 125, 142v, 177v, 181v (19); *KuczbKat* 40; Abowiem fą iedni co pilnie fluchaią ludzkich rozmow poćciwych áby fobie iedno vfzy ná páfli álbo fie náfmiali/ ále áby to fobie álbo rozważác/ álbo do ftáteczney pámięci przypuścić mieli/ áby fie im też to ná potym przygodziło/ [...] nicz o tym nie myflą. *RejZwierc* 91; Mądry co fobie o fmierci rozważác ma. *RejZwierc* 170v, B2v [2 r.], 88, 90v, 92, 155v (14); Zás obywatelom przyftoi/ áby vrzędu fwego posłufzni byli/ to wfzytko com powiedział v ſiebie rozważáli: á poftroinnemi fię przykłády karáli. *ModrzBaz* 101, 14; *Calep* 896a; *GrabowSet* A2, B3; *CiekPotr* 53; *PaxLiz* C3.

»rozważác (i) na tę i na owę stronę« = *disputare a. perpendere in utramque partem* *Modrz* [szyk zmienny] (4): Gdy fie tedy ziecháli Ellektorowie do Fránfortu [...]/ napierwey wotował Arcybiškup Mogutińki/ długá rzecz vczyniwffy ná Kárła zdomu Rákułkiego/ rozważáyąc y na tę y ná owę ftronę możność/ záchowanie/ przyległość/ y iednego yęzyká fnimi być. *BielKron* 195, 204; Gdy ma [król] wfzytek *Senat*, ábo Pány Rádne zebrác/ áby ſię z temi pirwey w káždyy rzeczy/ rozważaiąc iá/ ná tę y ná owę ftronę/ námowił/ niźliby iá przed wfzytkiem Senatorfkiem kołem przełóżył. *ModrzBaz* 25v, 28.

»w umyśle, na umyśle rozważác« = *animo revolvare* *JanStat* (2:1): Amurátes przyiechawffy/ nie co obiecał/ ále coby mu było pożyteczniey tho fobie ná vmyfle rozważał. *BielKron* 240; Co my pilniey w vmyfle náłzym rozważaiąc/ á widząc Króleftwu náłzému [...] nieprzeſpieczności nálegác: ábyfmy ie tedy tym łatwiey od nas y poddánych náłzych gardł odpędzić mogli/ obiecuiemy [...] *SarnStat* 985, 110.

Szeregi: »baczyć (*a. obaczać*) a rozważać; rozważając obaczyć« (2;1): *OpecŻyw* 13v; Y rozwázaiąc obaczyćie iáko ięft [*Pan*] ná wlfem hoynie dobrowolny *RejPs* 49v; A radbych to widział/ áby wielcy Pánowie pilnie obaczáli á v siebie rozważáli [*cum animis suis considerent*] ty dwory v ktorých fię *Cicero* báwił/ y ich vmysły *ModrzBaz* 14.

»(albo, i) rozważać albo (i) pamiętać (*a. do pamięci przypuścić, a. w pamięć wbić*)« [szyk 2:1] (3): A ták poćiwa rádá á rozważna rozmowá tákiego człowieká ma być v ciebie y wdzięczna y ták vważona/ iákobyś to sobie y rozważał y w pámięć wbił *RejZwierc* 90v, 23v, 91.

»rozważać a przypatrować się« (1): ROzważaiąc sobie z dáleká/ á pilnie sie przypátruiąc [...] rozliczności czáłow dziefieyfzych/ [...] nicz inszego pewnieyfzego áni náleść áni rozeznąć v siebie nie vmiem/ iedno iż łády Pánłkie [...] iáwnie á iálnie sie wśzędę zyawiáią á okázuią. *RejZwierc* 184.

»rozważać a (i) przypominać (*a. wspominać*)« (2):*FalZioł* +2v; á onći będzie powieđał przygody á przypadki ludzkie co sie komu przygodziło/ á ty sobie iedno będzieł rozważał á wfpominał/ iż sie też to wśzytko działo zá czáłow onych młódfzych lat twoich. *RejZwierc* 173.

»rozważać a pytać się« (1): To gdy rozważać będzieł/ á pytać sie o tym będzieł/ wnet on [*Pan*] nie omiełzka przybliżyć sie kthobie *RejPos* 112v.

»rozbirać a rozważać« (1): [*rozum człowieczy*] przez znáki z podányá smyfłow/ álbo z powyefci czyyey (komu wyárę dawa) przyyęte/ rozbiráyąc á rozważáyąc ye/ ku vznányu rzeczy káždy [...] przychodzić muśi *KromRozm III* B6v.

»rozmyślać (*a. pomyślać, a. myślić*), (*a, et*) rozważać = *cogitare et in mente habere Vulg* [szyk 10:2] (12): [*Pitakus*] mowił też aby mądry pirwey niżli by czo połtanowili na to pomyłlali á rozważali czoż kto czynić ma aby sie z tim nie pyłznił *BielŻyw* 12; *WróbŻołt* 76/6; *Specular*, [...] metap. myśłę [!] Rozmyśłám á Rozważám nieco łám s sobą. *Mącz* [407]a, 443c, 461c; *RejPos* 167; *Zadna rzecz więcey porułyć łerc y vmyfłow náłzych niemoże/ nád tę łámę/ kiedy vtrapienia/ boleści/ y męki iego wśzyłtki sobie rozmyśłamy á rozważamy. KuczbKat* 40; *Calag* 82a; *Cogito*, [...] *Meditor*, *contemplor*, *mente complector*, *mente agito* – *Mifzłię*, *rozważám. Calep* 212a, 221a, 646a, 772a.

»uważać a (i) rozważać« (2): *Praemeditor*, Námyśłám sie przed tym/ vważám y rozważám łám s sobą rzecz. *Mącz* 213a; A nie czytay sobie pífmá łwiętego iáko fábuł tylko dla rofkołzy á dla krotofile łwoiey/ ále sobie pilnie vważay á rozważay/ iż co sie kolwiek z wiernemi działo w dziwnych niebełpieczeńłtwiech á przeládownániu ich/ to sie też ifcie s thobą nieomyłnie dziać będzie *RejZwierc* 206.

W przem (16) : Bo nigdy nic łnadz łmaczniefłego nieieft wułćiech moich/ iedno gdy łlowy łwemi rozważám vłtáwy zakonu twe^{go} *RejPs* 183; *SarnStat* 1067.

Zwroty: »rozważać w duszy« (1): Bo twoye połtanowyenye myśł człowyeczą wzrułfy/ Co y łám częłto rozważám w łwoyey nędzney dułfy *LubPs* bb5v.

»w głowie rozważać; rozważa głowa« (1;1): Tám popłyną piękne łłowá/ Ktore wprzod rozważá głowá. *Phil* G2; Te przypowieści w głowách łwoich rozważáyćie/ Y do innych narodow w rozłádek podayćie. *CzahTr* E3.

»rozważać w sercu, sercem, z sercem« = *in mente habere, meditari cum corde suo Vulg; accipere in corde suo PolAnt* [szyk zmienny] (8:2:1): *OpecŻyw* 9v; *WróbŻołt* 76/6; I rozważálem sobie w nocy

w sercu moim/ y ćwiczyłem ię: y vmiáthalem ducha mego. *Leop Ps 76/7*; Ieśliż ią [tj. ewangelię] będyem chcieli rozważać nabożnemi myśłami á wiernemi sercy śwemi. *RejPos 194v, 167, 273v, 289v, 296, 307v*; Przecźże w sercu twoim nie rozważałz rzeczy przyślzłych rádźzey niź tych ktore są terážnieyfe? *BudBib 4.Esdr 7/16*; Smutna była [Zuzanna]/ iednák W trwogách/ ná pieczy miáła By czyfłtość záchowáła/ Y ták w fwym sercu łobie rozważáła: Co mam czynić *GrabowSet B3*.

a. W funkcji przysłówka: »nie rozważając« = bez zastanowienia; *inconsiderate, inconsulte, temere Calep (2)* : Temerarius – Ten ktori z ftrzaskiem nie rozważaia [!] rzecz nie iako poczina, wycher. *Calep 1051b, 522b*.

4. Przedstawiać do przemyślenia, zastanowienia się, napominać; *considerare, expendendum proponere a. suadere, ruminari Cn [komu] (12)* :

rozważać co (6): Połlalymsi kniemv pana Lyessnyowfkiego Rothmyftrza v.k.m napomynayacz go ftego podrugie abi sye on snamy zyechal rofwazayacz mv thi rzeczy wřzitkj ktorefmi do niego pyerwej wfkazowaly *LibLeg 11/76v*; Rozważayże mu zakłady o ktoreć idzie/ boć idzie o żywot wieczny y o niefkończone rádości twoie. *RejZwierc 130, 130, 151*; *StryjWjaz C2*; [*BielKron 1597 328*]. Cf Ze zdaniem dopełnieniowym; [»z pilnością rozważać«].

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1); zaimek pytajny (5), aby (2), [że]] (7): Lepey by mu był rozważal iaką wnim nadzieie miecz miał. *RejKup c2v, X*; *MurzHist C3*; *GroicPorz z3v*; *BielKron 203, 320v*; iż bárzo rad pátrzał [Platon] ná ty fswowolne á wřzeteczne krotofile á fprawy ludzkie/ to fie im wfmiawfzy á nádziwowawfzy záfię to powoli difcipułum przyfzedfzy rozważał iako to są rzeczy zelzywe á fprofne *RejZwierc 17*; [Zeznała też, gdy się jej to rozważało, dlaczego to czyniła, iż nie chciała powiedzieć zrazu przed pany na Mikołaja Węgrzyna, aby był winien *KsięgaKrymKraK 1580 nr 131*; *KronMieszcz 77*].

[Z przytoczeniem: y ten [Jan Tarnowski] obaczywfzy iż Krol kazał iuż wozom fie nágotowáf po nie iecháf/ iął mu to rozważać tymi fłowy: Y cofz czyniřz najlepszego Krolu/ że fwoie gniazdo mařesz *BielKron 1597 328*.

Zwroty: »rozważać namowami«: Naszy też odjachali, nie żegnając Maksymiliana, rozważając mu pirwej wielkimi namowami szeroce, że to źle czyni Maksymilian; potym nic nie pomogło, aże też i przymówkami. *KronMieszcz 77*.

»[co] z pilnością rozważać«: A tak wtym przodkiem chwale Bofzą/ a potym swoy wlařtny doczeřny y wieczny powod a sbawienie/ ktore w tym iefł zalofzone/ s pilnością ym nawięřfzą rofwafzali *UstKořciel B4*.]

W przen (1) :

Zwrot: »w sercu rozważać« (1): poczał mu duch panfki w sercu ię^{go} rozważać i wielką go mocą odwodźić/ aby się zbawiciela fwego i prawdy iego nie przáfł *MurzHist C3*.

Synonimy: **3.** baczyć, obaczać, obserwować, ponderować, przemyřławać, przypatrować się, przypatrzć się, rozbaczać, rozbaczać się, rozbierać, rozejmować, rozmyřłać, rozmyřłać się, rozprawować się, roztrząsać; **4.** napominać, przestrzegać.

Formacje współrdzene cf WAŻYĆ.

Cf **ROZWAŻAJĄCY, ROZWAŻANIE, ROZWAŻANY**

RS, ALKa